

CONCEPȚIA FORMĂRII CONTINUE A JUDECĂTORILOR, PROCURORILOR ȘI ALTOR PROFESIONIȘTI DIN SECTORUL JUSTIȚIEI

I. Introducere

Formarea continuă a judecătorilor, procurorilor și altor profesioniști din sectorul justiției constituie o prioritate pentru agendele de politici din domeniul justiției atât pentru țările dezvoltate, cât și pentru cele în curs de dezvoltare. Această categorie de profesioniști este obligată să studieze și să se instruiască continuu din cel puțin trei considerente:

1. Nevoia perfecționării profesionale personale în scopul dezvoltării competențelor în raport cu cerințele și specificul funcției sau în cazul atribuirii unor noi responsabilități;
2. Necesitățile și oportunitățile instituției/domeniului/segmentului în care activează;
3. Exigențele și imperativele dezvoltării sistemului juridic național și internațional în ansamblu.

Prezenta *Concepție a formării continue a judecătorilor, procurorilor și altor profesioniști din sectorul justiției* se impune ca și necesitate în contextul reformelor justiției din Republica Moldova și este determinată de *Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016* (Legea nr. 231 din 25.11.2011) care prevede ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției, inclusiv prin „revizuirea sistemului și metodelor formării continue a reprezentanților sectorului justiției și extinderea rolului Institutului Național al Justiției” în aceeași ordine de idei.

Formarea continuă a judecătorilor, procurorilor și altor profesioniști din sectorul justiției (în continuare - profesioniști) este unul dintre factorii principali în asigurarea coerenței, consecvenței și durabilității eforturilor de reformă a sectorului justiției în Republica Moldova și, care în final va contribui la consolidarea unui sector al justiției echitabil, calitativ, cu zero toleranță față de corupție, la dezvoltare durabilă a țării și la sporirea responsabilității față de justițiabili.

Termenul „formare continuă” utilizat în textul Concepției se referă atât la dezvoltarea competențelor profesionale deja dobândite în cadrul formării inițiale, cât și la dobândirea și/sau dezvoltarea de noi competențe ale profesioniștilor, care au o contribuție principală sau auxiliară în organizarea și realizarea justiției în Republica Moldova.

Prezenta *Concepție* include în categoria „profesioniști” profesiile identificate în *Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016* (în continuare *Strategie*) după cum urmează: judecători, procurori, grefieri, asistenți judiciari, șefi ai secretariatelor instanțelor judecătorești, consilieri de probațiune, profesiile juridice conexe sectorului justiției: avocați, notari, mediatori,

executori judecătorești, experți judiciari, administratori ai procedurii de insolvență, traducători/interpreți.

Concepția formării continue a judecătorilor, procurorilor și altor profesioniști (în continuare – Concepția) formulează un cadru unificat și un sistem al formării continue a profesioniștilor din Republica Moldova.

Prezentul document stabilește obiectivele, principiile, metodele și mecanismele formării continue în cadrul INJ a profesioniștilor identificați în Strategie.

Beneficiari

Beneficiari ai prezentei Concepții sunt:

- ✓ Profesioniști din sectorul justiției din Republica Moldova dintre care: judecători, procurori, grefieri, asistenți judiciari, șefi ai secretariatelor instanțelor judecătorești, consilieri de probațiune, consultanții procurorului, profesioniști principali, profesioniști coordonatori și profesioniști ai organelor procuraturii, experți judiciari, notari, avocați, inclusiv avocați specializați în asistența juridică garantată de stat, mediatori, executori judecătorești, administratori ai procedurii de insolvență, traducători/interpreți autorizați;
- ✓ Autoritățile/instituțiile publice și organizațiile profesionale în care activează profesioniștii din sectorul justiției;
- ✓ Justițiabilii.

Condiționalități ale formării continue

INJ face parte dintr-o agendă națională, pentru o justiție eficientă și eficace, aptă să genereze un act de justiție corect, transparent, desfășurat într-un termen rezonabil, la un cost accesibil cetățenilor statului. INJ nu poate servi sistemului judiciar, dacă programele sale de formare se abat de la această agendă. Locul INJ în agenda națională pe justiție și care instituie condiționalități cărora formarea continuă în cadrul INJ trebuie să le răspundă se regăsesc în următoarele documente:

1. Constituția Republicii Moldova

Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994, cu modificările și completările ulterioare, care stabilește principiile generale privitoare la justiție, printre care:

- Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate (art.113);
- În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituției (art.6);
- Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești (art.114);
- Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii (art.115 alin.1);

- Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii (art.116 alin.1);
- Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești în condițiile legii (art.124).

2. Actele legislative și normative naționale

INJ este organizat și funcționează în baza următoarelor acte legislative:

- ✓ *Legea nr.231 din 25.11.2011 cu privire la Strategia de reformă a sectorului justiției în Republica Moldova pentru anii 2011-2016;*
- ✓ *Legea nr.152-XVI din 08.06.2006 privind Institutul Național al Justiției, care reglementează formarea continuă a judecătorilor, procurorilor, grefierilor, asistenților judiciari, șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești și consilierilor de probațiune, precum și formarea continuă pe baze contractuale a altor persoane din sistemul judecătoresc;*
- ✓ *Legea nr.544-XIII din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, care asigură judecătorului dreptul la formarea continuă gratuită, reglementând că experiența profesională și participarea la cursuri de instruire continuă sunt criteriile majore pentru promovarea judecătorului. Această lege prevede, de asemenea, posibilitatea detașării judecătorului din funcție, cu consimțămîntul său, prin hotărîre a Consiliului Superior al Magistraturii, în scopul îndeplinirii unei funcții în cadrul Institutului Național al Justiției, pe un termen de pînă la 18 luni, care poate fi prelungit cu cel mult 18 luni;*
- ✓ *Legea nr.154 din 05.07.2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, care prevede că rezultatele evaluării performanțelor judecătorilor sînt utilizate pentru organizarea formării profesionale adecvate a judecătorilor (stabilirea direcțiilor de formare profesională, dezvoltarea și îmbunătățirea programelor de instruire continuă a judecătorilor, selectarea formelor de instruire);*
- ✓ *Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, care reglementează formarea continuă a procurorilor și stabilește că această responsabilitate revine Institutului Național al Justiției, conducătorilor procuraturilor, în care aceștia își desfășoară activitatea, precum și fiecărui procuror prin pregătire individuală. Această lege prevede, de asemenea, posibilitatea detașării procurorului din funcție, cu consimțămîntul său, pentru îndeplinirea unei funcții în cadrul Institutului Național al Justiției, pe un termen de pînă la 18 luni, care poate fi prelungit cu cel mult 18 luni;*
- ✓ *Legea nr.59-XVI din 15.03.2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, care stipulează dreptul și obligativitatea formării continue pentru grefieri organizată de Institutul Național al Justiției.*

Alte acte legislative relative la activitatea profesioniștilor în domeniul conexe justiției sunt:

- ✓ *Legea nr.1260-XV din 19.07.2002 cu privire la avocatură, care obligă avocatul să urmeze anual cursuri de formare profesională continuă în volum de cel puțin 40 de ore;*

- ✓ *Legea nr.1453-XV din 08.11.2002 cu privire la notariat*, care obligă notarul să-și ridice continuu nivelul profesional;
- ✓ *Legea nr.134-XVI din 14.04.2007 cu privire la mediere*, care prevede formare continuă pentru mediatorii în cadrul Institutului sau a instituțiilor de învățământ superior;
- ✓ *Legea nr.198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, care prevede că în competențele CNAJGS intră și asigurarea instruirii continue, inclusiv prin intermediul Institutului Național al Justiției, a persoanelor antrenate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
- ✓ *Legea nr.113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești*, care stabilește obligativitatea formării profesionale continue anuale a executorului judecătoresc cu o durată totală de cel puțin 18 ore academice.

Acte normative interne ale Institutului:

- ✓ Regulamentul privind formarea profesională continuă din 21.06.2007;
- ✓ Regulamentul cu privire la organizarea concursului privind suplینirea posturilor didactice și remunerarea muncii din 06.06.2007.

3. Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (Legea nr.231 din 25.11.2011) și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012

Strategia prevede ca obiectiv ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției.

În acest sens, ca măsuri în realizarea acestui obiectiv, relevante pentru formarea continuă în cadrul INJ se prevăd: „ameliorarea procesului de formare și instruire a judecătorilor; revizuirea sistemului și metodelor instruirii continue a judecătorilor și a personalului auxiliar din cadrul sistemului judecătoresc”.

Ca domenii specifice de intervenție relevante pentru formarea continuă în cadrul INJ în Strategie sunt prevăzute:

- reformarea și eficientizarea activității Institutului;
- perfecționarea activității de formare continuă a Institutului;
- asigurarea specializării judecătorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității creării sistemului de instanțe administrative;
- identificarea unor modalități de uniformizare a activităților de formare continuă;
- crearea unui sistem de evaluare permanentă a calității și eficacității programelor de formare continuă;
- crearea unor teste de evaluare a cunoștințelor obținute la instruirea continuă;
- extinderea responsabilității de instruire a consilierilor de probațiune și altor ();

- instruirea continuă a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești, asistenților judiciari, consilierilor de probațiune, avocaților, notarilor, mediatorilor și a altor persoane cu profesii conexe sectorului justiției, elaborarea planurilor de instruire pentru fiecare categorie de persoane (modificarea cadrului legislativ, care să reglementeze instruirea continuă de către Institut a reprezentanților profesiilor conexe sectorului justiției);
- elaborarea curriculei de instruire continuă în domeniul tehnologiilor informaționale;
- inițierea și realizarea unor programe moderne de instruire (programe on-line de studiere la distanță, formarea formatorilor în domeniul instruirii la distanță, crearea rețelei informaționale comune a Institutului și instanțelor de judecată, procuraturilor și altor instituții din sectorul justiției pentru a susține instruirea la distanță, crearea Centrului de informare legislativă și documentare);
- elaborarea programelor de formare a formatorilor în vederea actualizării cunoștințelor didactice de specialitate, în special – în domeniile dreptul internațional, drepturile omului și jurisprudența instanțelor internaționale.

4. Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.90 din 12.05.2011

5. Planul național de acțiuni pentru implementarea în Republica Moldova a Convenției privind accesul la informație, justiție și participarea publicului la adoptarea deciziilor în domeniul mediului (2011-2015), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.471 din 28.06.2011

6. Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.12 din 17.02.2012

7. Planul de acțiuni pentru realizarea Concepției privind finanțarea sistemului judecătoresc pe anii 2010-2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.803 din 07.09.2010.

8. Strategia de dezvoltare și consolidare a capacităților instituționale, manageriale și didactico-științifice ale Institutului Național al Justiției în anii 2012-2016, aprobată prin Hotărârea Consiliului INJ nr.7/2 din 25.05.2012

Strategia, elaborată cu luarea în considerare a condiționalităților impuse prin documentele de mai sus, prevede, în domeniul instruirii continue, următoarele obiective:

- perfecționarea instruirii continue a judecătorilor și procurorilor, prin:
  - sporirea transparenței la elaborarea planurilor și a programelor de formare continuă;
  - crearea unui program on-line de comunicare între INJ și beneficiari pentru a lansa înscrierea individuală la cursurile de instruire continuă;
  - crearea bazei de date electronice – comună pentru INJ, CSM și PG – care va conține evidența numărului de ore de instruire continuă, temele studiate, precum și alte date ce țin de activitățile de instruire;
  - dezvoltarea și implementarea metodelor interactive de instruire, precum și altor metode;
  - implementarea conceptului de formare centralizată și descentralizată.

- asigurarea instruirii continue a grefierilor, asistenților judiciari, consilierilor de probațiune, administratorilor instanțelor judecătorești, colaboratorilor Curții Constituționale;
- asigurarea instruirii continue pe baze contractuale a altor categorii de juriști care contribuie la înfăptuirea justiției: mediatori, executori judecătorești, notari, avocați, experți judiciari, lichidatori judiciari, traducători și interpreți etc.

9. Documentele internaționale care definesc standardele în materie de formare judiciară la nivel european/internațional

II. Situația actuală în domeniu

INJ a fost înființat prin *Legea privind Institutul Național al Justiției nr.152-XVI din 8 iunie 2006*. Este o instituție publică, are personalitate juridică, dispune de autonomie administrativă, științifică și pedagogică, patrimoniu și buget propriu. INJ nu face parte din sistemul național de învățământ și educație, nu este supus dispozițiilor legale în vigoare cu privire la acreditarea și licențierea instituțiilor de învățământ și celor privind sfera științei și inovării.

Formarea profesională continuă (în continuare – formarea continuă) a judecătorilor, procurorilor, grefierilor și executorilor judecătorești (din 2007) și a asistenților judiciari, a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești și a consilierilor de probațiune (din 2012), conform modificărilor LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620, precum și a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției în Republica Moldova constituie una dintre responsabilitățile de bază ale Institutului Național al Justiției (în continuare – Institut). Institutul a organizat primele cursuri de formare continuă începând cu 1 ianuarie 2007.

Pe parcursul anilor de referință 2007-2012 Institutul a organizat formarea continuă a judecătorilor, procurorilor, grefierilor, asistenților judiciari, referenților, executorilor judecătorești, consilierilor de probațiune și a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției în conformitate cu: *Legea nr.152-XVI din 08.06.2006 privind Institutul Național al Justiției*; *Regulamentul privind formarea profesională continuă, aprobat de Consiliul Institutului la 21.06.2007 (cu modificările și completările din 07.05.2012)*; planurile de studii, elaborate în conformitate cu necesitățile de formare a profesioniștilor; și curriculum-urile elaborate de către formatorii Institutului și aprobate de Consiliul Institutului anual.

Institutul coordonează formarea continuă a profesioniștilor cu Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor și Ministerul Justiției, în ceea ce privește identificarea necesităților de formare, elaborarea planurilor de studii, delegarea participanților etc.

Conform reglementărilor legale, judecătorii, procurorii și alte persoane care contribuie la înfăptuirea justiției au urmat anual cursuri de formare continuă sub formă de seminare, cursuri tematice, ateliere de lucru, lecții publice, vizite și stagii de studii, „mese rotunde” și alte forme, reieșind din obiectivul cursului.

În perioada de referință 2007-2012, Institutul și-a fortificat permanent capacitățile de formare continuă a judecătorilor, procurorilor, grefierilor, executorilor judecătorești și a altor profesioniști care contribuie la înfăptuirea justiției.

Astfel, în anul 2007 Institutul a desfășurat 87 activități de formare continuă (75 seminare, 6 mese rotunde, 5 conferințe și un atelier de lucru) în care au fost implicați 1327 de profesioniști care contribuie la înfăptuirea justiției (procurori, judecători, executori judecătorești și alte categorii).

În anul de studii 2008 Institutul a organizat și desfășurat 134 activități de formare continuă (64 cursuri, 51 seminare, 10 mese rotunde, 6 training-uri, 3 conferințe) la care au participat 3302 profesioniști (judecători și colaboratori ai instanțelor judecătorești, procurori, executori judecătorești, șefi ai cancelariilor din instanțele judecătorești, arhivari, contabili ai instanțelor judecătorești și ai oficiilor de executare, reprezentând alte categorii de persoane (notari, avocați, ofițeri de urmărire penală etc.)).

Pe parcursul anului 2009 Institutul a pregătit și a organizat 203 activități de formare continuă (185 seminare, 30 cursuri, 5 ateliere de lucru și 3 mese rotunde) în care au fost implicate 4699 persoane (judecători, procurori, executori judecătorești, colaboratori ai instanțelor de judecată, ofițeri de urmărire penală și alte categorii de profesioniști). În același an, în scopul evidenței orelor de formare continuă a judecătorilor și procurorilor, a fost creată o bază de date care înregistrează activitățile și numărul de ore de formare continuă pentru judecători și procurori.

În anul 2010 Institutul a desfășurat 82 activități de formare continuă (55 seminare, 19 cursuri, 2 ateliere de lucru, 1 lecție publică, 5 mese rotunde), la care au participat 1607 de profesioniști din sectorul justiției (judecători, procurori, avocați, consilieri de probațiune și alte persoane din acest sector). În anul 2010 au beneficiat de formare continuă în cadrul Institutului 67% din numărul total de 434 judecători în exercițiul funcțiilor și 43% din numărul total de 880 de procurori în exercițiu.

În 2011 Institutul a organizat 208 activități de formare continuă (189 seminare, 8 ateliere de lucru, 7 cursuri de instruire, 3 mese rotunde, 1 conferință). Institutul a antrenat în aceste activități 3 729 persoane care contribuie la înfăptuirea justiției.

În anul 2012 Institutul a organizat și desfășurat 142 activități (133 seminare, 5 cursuri de instruire, 3 ateliere de lucru și 1 conferință) la care au participat 3 638 persoane (judecători, procurori, asistenți judiciari, consilieri de probațiune, executori judecătorești, avocați, notari și alte categorii).

Statisticile înregistrate în rapoartele de activitate ale Institutului cu privire la formarea continuă a profesioniștilor, denotă o creștere anuală relativă a numărului de activități de formare continuă; o creștere considerabilă a numărului de persoane antrenate în aceste activități și diversificarea categoriilor de beneficiari. Totodată, s-a constatat că dacă până în 2011 cca 2/3 din judecători și mai puțin de 1/2 din procurori erau detașați de CSM și PG să participe la cursurile de formare continuă fără a fi consultați în prealabil cu privire la tematica și conținutul cursurilor, precum și disponibilitatea lor, începând cu anul 2011 judecătorii, procurorii și ceilalți profesioniști își identifică tematicile, elaborate în prealabil de INJ în baza necesităților lor de formare, și se înscriu în mod transparent la cursurile de formare continuă, fiind delegați de către CSM și, respectiv, PG.

Calitatea activităților de formare continuă a judecătorilor și procurorilor, eficiența și randamentul lor nu pot fi măsurate în date statistice, identificabile imediat după finalizarea cursurilor. Sporirea calificării profesionale a judecătorilor și procurorilor se reflectă în calitatea actului de justiție și poate fi sesizat de către justițiabili, dar și de întreaga societate.

Necesitatea evaluării rezultatelor formării constituie una dintre constanțele recomandări formulate de experți cu privire activitatea INJ. Spre exemplu, în Raportul de evaluare a nevoilor de formare și a activităților desfășurate de Institutul Național al Justiției din Republica Moldova din iulie 2008, elaborat de Mihai Selegean, expert al Consiliului Europei, România, se menționează: „Întrucât formarea magistraților nu este un scop în sine, ci un mijloc de asigurare a unei justiții de calitate, ar trebui evaluate rezultatele formării. În ce măsură programele de formare puse la dispoziția judecătorilor, procurorilor și celorlalți funcționari din justiție reușesc să conducă la îmbunătățirea justiției ca serviciu public. Un astfel de demers presupune, fără îndoială, existența unui sistem de măsurare a calității în justiție și, în cadrul acestui sistem identificarea acelor parametri a căror evoluție poate fi influențată prin formarea magistraților. Evoluția acestor parametri va putea fi un indicator al gradului de atingere a rezultatelor formării”.

Oportunitatea unor instrumente de control a eficienței formării profesionale este obiect al următoarelor standarde internaționale:

- Avizul nr.4(2003) al CCJE privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european

„Deși nu există nici o îndoială că activitatea formatorilor trebuie monitorizată, evaluarea performanțelor participanților la inițiative de formare judiciară este pusă sub semnul întrebării. Formarea la locul de muncă a judecătorilor poate da rezultate numai dacă interacțiunea lor voluntară nu este influențată de considerații privind cariera”.

- Avizul nr. 10(2007) al CCJE referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății

„Judecătorii au dreptul și datoria legală și etică de a-și întreține evoluția profesională datorită participării la pregătiri continue, considerate drept un proces de perfecționare pe durata vieții. Judecătorii, în îndeplinirea îndatoririlor lor, ar trebui în special să urmeze evoluția dreptului – în teorie și în practică – la nivel național și internațional, să fie la zi cu tendințele sociale și să fie sensibilizați asupra modalităților alternative de soluționare a litigiilor”.

„CCJE recomandă ca Consiliul Justiției să ia în considerare participarea judecătorilor la programele de pregătire în cadrul examenului promovării lor.”

Strategia prevede extinderea atribuțiilor INJ, care trebuie să devină un centru de formare a mai multor categorii de profesioniști din sectorul justiției, având drept scop uniformizarea și eficientizarea formării continue a respectivelor categorii de profesioniști, precum și aprofundarea cunoștințelor de drept național și internațional.

III. Definirea problemei

În urma analizei documentelor care reglementează formarea continuă a profesioniștilor din sectorul justiției, a rapoartelor anuale ale Institutului (2007-2012), a situației de fapt, în urma consultărilor cu reprezentanții din cadrul acestui sector, și nu în ultimul rând ținând cont de prevederile *Strategiei*, au fost identificate o serie de probleme cărora trebuie să le răspundă *Concepția formării continue a profesioniștilor din sectorul justiției*:

1. Conform actelor legislative și normative de funcționare a Institutului, instituția organizează formare continuă pentru judecători, procurori, grefieri, asistenți judiciari, șefii secretariatelor instanțelor judecătorești, consilieri de probațiune și alte persoane care contribuie la înfăptuirea justiției în Republica Moldova. Sintagma „alte persoane ce contribuie la înfăptuirea justiției” este susceptibilă interpretărilor și provoacă confuzii. **În lipsa unei concepții a formării profesionale continue pentru toate categoriile de profesioniști, a cadrului legal și a unui mecanism de monitorizare, unele categorii de profesioniști nu pot beneficia de formare continuă în cadrul Institutului.**
2. Institutul antrenează în activitățile de formare continuă mai ales judecători și procurori. Cu toate acestea **unii judecători și procurori nu beneficiază de formare continuă sau nu acumulează numărul de ore prevăzut**, chiar dacă numărul celor instruiți este în creștere. Astfel, în 2010 au beneficiat de formare continuă doar 67% din cei 434 de judecători în exercițiul funcției și 43% din totalul de 880 procurori în exercițiu; în 2012 88,9% din cei 425 judecători în exercițiul funcției și 64,8% din totalul de 750 procurori în exercițiu.
3. Legislația în vigoare permite formarea continuă a unor profesioniști (mediatori, traducători și interpreți, avocați etc.) atât în cadrul Institutului, cât și în cadrul instituțiilor de învățământ superior. Astfel, unele categorii de profesioniști sau nu realizează formare continuă, contând mai mult pe autoformarea conștientă sau o realizează sporadic, fără un plan prealabil. Pentru unificarea și conceptualizarea formării continue a profesioniștilor **se impune formarea obligatorie a acestora în cadrul unor instituții specializate, cum ar fi Institutul Național al Justiției.**
4. Calitatea activităților de formare continuă, eficiența și randamentul lor depind de calitatea planurilor de studii, a curriculumului și de prestația formatorului. Până în prezent Institutul a practicat organizarea activităților de formare continuă în baza planurilor de studii, **fără a elabora curriculumuri pentru activitățile care sunt de o durată mai mare de 5 zile sau care se desfășoară periodic.**
5. Metodologia de evaluare a calității activităților de formare continuă necesită perfecționare astfel încât să dirijeze determinarea modalităților de optimizare și remediere a neajunsurilor semnalate.
6. Strategia a extins sarcina Institutului pe segmentul formării continue. În condițiile când formarea continuă a categoriilor de profesioniști stipulate în Strategie va fi organizată în volum deplin, capacitățile umane, materiale și financiare ale Institutului nu o vor putea acoperi. Astfel, este necesară extinderea capacităților umane (formatori, metodiști etc.) și

materiale (aule, laboratoare, cabinete lingfonice, echipamente etc.), precum și adoptarea cadrului normativ privind instruirea pe baze contractuale. Potrivit *Planului privind personalul administrativ pentru perioada 2014-2016*, elaborat de Institut în colaborare cu USAID ROLISP, unitățile de personal urmează a fi în volum de: 59 posturi de personal administrativ, 7 posturi de personal auxiliar și 31 posturi de formatori.

7. Conform actelor legislative și normative de funcționare a Institutului, formarea judecătorilor recrutați din rândul anumitor categorii profesionale cu 5 ani vechime în specialitate nu constituie o obligație, iar instruirea inițială a acestora nu este prevăzută.
8. În prezent se elaborează o strategie coerentă de formare a formatorilor și manualul formatorului, deși se impune și **elaborarea unui statut al formatorului**. Urmează a fi **elaborată și o metodologie clară de evaluare a calității activităților de formare continuă**.
9. Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (Legea nr. 231 din 25.11.2011) avansează ideea de instruire pe bază de contract a unor categorii profesionale, **fără să prevadă cadrul organizatoric sau aspecte financiar-bugetare**.
10. **Prin lege urmează a fi stabilit un mecanism care să permită rezervarea sau alocarea de resurse pentru acțiuni de formare previzionate pe termen scurt și neaprobat de Consiliul INJ**.
11. **Lipsa unui hotel face imposibilă organizarea activităților de formare cu durata mai mare de o zi, iar insuficiența mijloacelor financiare pentru hrana participanților nu permite realizarea instruirilor la nivelul necesar asigurării unei instruiri de calitate și eficiente**.

IV. Obiectivele Concepției

Factorii, desemnați mai sus, au determinat identificarea obiectivului general și a obiectivelor specifice ale Concepției.

Obiectivul general al prezentei Concepții este perfecționarea cadrului formării continue a profesioniștilor din Republica Moldova, orientat spre eficientizarea formării continue a acestor categorii de profesioniști care prin profesionalismul lor să asigure justiției naționale independență, transparență, eficiență, accesibilitate și responsabilitate față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la consolidarea încrederii societății în actul de justiție.

Obiectivele specifice ale Concepției reies din cel general, după cum urmează:

- ✓ identificarea lacunelor cadrului legislativ și normativ în ceea ce privește formarea continuă a profesioniștilor;
- ✓ identificarea principiilor formării continue a profesioniștilor;

- ✓ restructurarea sistemului formării continue a profesioniștilor care să asigure pregătirea uniformă la nivel național a profesioniștilor;
- ✓ perfecționarea și extinderea căilor de acces la formare continuă;
- ✓ stabilirea rolului Institutului în sistemul formării continue a profesioniștilor din Republica Moldova;
- ✓ identificarea nevoilor de formare a formatorilor în scopul elaborării unei curricule speciale pentru aceștia;
- ✓ dezvoltarea unei metodologii de evaluare a nevoilor de formare în scopul elaborării unor programe eficiente de formare;
- ✓ crearea unui mecanism suplă de adaptare a activității de formare continuă la nevoile imediate ale sistemului judiciar;
- ✓ identificarea domeniilor obligatorii de formare, precum și a celor prioritare;
- ✓ includerea de domenii noi de formare, impuse de nevoile sistemului judiciar;
- ✓ restructurarea activității continue prin luarea în considerare a unor metode și tehnici didactice moderne;
- ✓ dezvoltarea unor programe flexibile de formare în regim descentralizat sau semi-descentralizat;
- ✓ consolidarea parteneriatelor cu ONG-urile, alte instituții de formare, donatorii și alte instituții internaționale în scopul acoperirii nevoilor diversificate de formare;
- ✓ crearea unui Consiliu Metodico-Științific;
- ✓ stabilirea rolului învățământului la distanță în formarea continuă;
- ✓ stimularea cercetărilor științifice în domeniul juridic sub auspiciile Institutului;
- ✓ perfecționarea mecanismelor de organizare, monitorizare și evaluare a programelor de formare continuă;
- ✓ crearea condițiilor pentru cazarea și hrana participanților la activitățile de instruire.

V. Metodologia formării continue a profesioniștilor

Principiile formării continue

Luând în considerare realizările Institutului în domeniul formării continue a profesioniștilor din perioada anterioară, opiniile reprezentanților sectorului justiției identificate în urma consultărilor și prevederile Strategiei, la baza elaborării prezentei Concepții este pus *principiul continuității* prin preluarea strategiilor aplicate anterior și dezvoltarea lor, acolo unde aceasta este necesar.

Un alt principiu care stă la baza Concepției este *adaptarea și flexibilizarea* formării continue a profesioniștilor la nevoile sistemului judiciar național și la bunele practici europene din acest domeniu.

Al treilea principiu este *asigurarea transparenței* formării continue. Transparența vizează pe de o parte, cunoașterea de către beneficiarii direcți a implicațiilor care decurg din formarea continuă, inclusiv a modalităților de punere în practică a acesteia, iar pe de altă parte, evaluarea transparentă a costurilor și a eficienței formării continue.

Principiul *actualizării periodice* presupune analiza periodică a necesităților de formare a profesioniștilor în scopul actualizării cursurilor.

Principiul *accesibilității* impune asigurarea accesului profesioniștilor la programele de formare continuă în funcție de disponibilitatea lor.

Principiul *calității* activităților de formare continuă presupune existența unui corp didactic selectat pe baze de merit, din rândul celor mai buni profesioniști care au cunoștințele și calitățile necesare pentru a-și împărtăși experiența. Mecanismul de identificare și pregătire a potențialilor formatori trebuie să fie unul transparent.

Având în vedere faptul că justiția Republicii Moldova se află în plin proces de reformă, se impune un *model semi-descentralizat* de organizare a formării continue¹ a profesioniștilor din sectorul justiției, care presupune o conexiune între un mediu în schimbare și nevoia de control la nivel central.

Obiectivele formării continue a profesioniștilor

Institutul își propune să ofere profesioniștilor condiții moderne de studiu și instruire de calitate care să corespundă cerințelor unui stat european, așteptărilor justițiabililor și să promoveze o justiție de calitate. Astfel, formarea continuă de calitate a profesioniștilor urmărește obiectivele:

- ✓ pregătirea judecătorilor și procurorilor care să corespundă profilului definit de documentele naționale și internaționale menționate mai sus, capabili să răspundă acestor cerințe, să rezolve corect și imparțial toate cazurile particulare;
- ✓ actualizarea cunoștințelor, abilităților și a competențelor profesionale ale profesioniștilor din sectorul justiției, care să însoțească reformele legislative și normative, precum și evoluția jurisprudenței și practicii judiciare;
- ✓ formarea în domeniul dreptului internațional, a jurisprudenței instanțelor internaționale, inclusiv în domeniul drepturilor omului;
- ✓ asigurarea pregătirii uniforme la nivel național a profesioniștilor în scopul unificării practicii judiciare prin interpretarea și aplicarea dreptului în mod uniform;

---

¹ Există trei modele de organizare a formării continue: centralizată, descentralizată și semi-descentralizată. Pentru modelul centralizat, luarea deciziilor și stabilirea orientărilor strategice au loc la nivel central, după care se difuzează tuturor actorilor implicați în procesul de formare. Modelul descentralizat delegă competențe fiecărei autorități publice sau/și organizații profesionale. Al treilea model este o combinație între cele două. Caracteristic modelului semi-descentralizat este faptul că modul de determinare a nevoilor de formare, orientările strategice se stabilesc la nivel central, iar necesitățile specifice de formare se identifică de către fiecare beneficiar în parte.

- ✓ asigurarea specializării profesioniștilor în opțiunile lor de carieră sau/și promovării profesionale, inclusiv specializarea în domenii foarte specifice;²
- ✓ promovarea și difuzarea celor mai bune practici și asigurarea schimbului de cunoștințe;
- ✓ aprofundarea competențelor etice și a deontologiei profesionale;
- ✓ dezvoltarea abilităților personale și comportamentului managerial al profesioniștilor;
- ✓ dezvoltarea unor competențe non-juridice (de comunicare într-o limbă străină, digitale etc.)

Evaluarea necesităților de formare continuă

Formarea continuă trebuie să ofere răspuns la necesitățile reale de instruire ale profesioniștilor. De aceea, Metodologia de evaluare a necesităților de formare continuă ar trebui să țină cont de:

- a) domeniile prioritare ce rezultă din documentele strategice naționale;
- b) propunerile venite în urma consultării cu CSM, CSP, MJ și alte instituții/organe publice specializate;
- c) tematicile propuse de profesioniști prin intermediul chestionarelor de evaluare a necesităților de formare continuă;
- d) actualitatea subiectelor de formare continuă din anii precedenți;
- e) generalizarea datelor statistice privind categoriile de cauze cel mai des examinate de instanțe în ultimii ani;
- f) propunerile formatorilor INJ privind tematicile de formare continuă;
- g) documentele europene care conțin angajamente ale Republicii Moldova, spre exemplu: Avizul nr.4 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind instruirea inițială și continuă corespunzătoare a judecătorilor; Recomandarea CM/Rec (2010) 12 a Comitetului Miniștrilor statelor membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitatea.

Totodată, programele de formare continuă trebuie să răspundă unei nevoi rapide de adaptare la o realitate legislativă fluctuantă și inconstantă, la realitățile economice și sociale. În acest sens, modalitatea de desfășurare a formării continue exclusiv pe baza Planului de formare continuă aprobat la începutul anului pentru tot anul în curs, în condițiile în care pe parcursul anului fluctuațiile legislative sau inconsistența jurisprudențială pot impune nevoi distincte și imperioase de formare, trebuie să permită adaptarea din mers a programelor de formare la dificultățile imediate ale sistemului judiciar, sens în care se impune modificarea dispozițiilor din Regulamentul privind organizarea cursurilor de formare continuă. INJ trebuie să-și rezerve o parte din resurse organizării unor astfel de întâlniri previzionate într-un termen scurt, care să

---

² Pregătirea/specializarea în domenii foarte specifice a specialiștilor poate fi realizată prin detașarea persoanelor selectate pentru anumite perioade din instituțiile de profil.

răspundă cerinței de promptitudine care să-i permită INJ să îndeplinească rolul de expert în favoarea sistemului judiciar.

Designul activității de formare continuă

Activitatea de formare continuă va reieși din obligativitatea legală a formării continue a judecătorilor și procurorilor în volum de minimum 40 ore anual și a altor profesioniști din sectorul justiției în volumul prevăzut de legea categoriei respective de beneficiari și va presupune mai multe componente necesare organizării lui: planificarea și graficul activităților, curricula sau agenda desfășurată, căile de acces, mecanismul de evaluare, activități și metode de instruire, forme de organizare și monitorizare.

Planificarea și graficul activităților de formare

Documentul principal de proiectare a activității de formare continuă este planul, aprobat anual de Consiliul INJ. Planul va include următoarele componente definitorii, care vor determina și structura lui:

- a) componenta *formativă* - modul de distribuire a unităților de conținut/ modulelor și forma de activitate;
- b) componenta *acumulare* - numărul de ore alocate fiecărei forme de activitate;
- c) componenta *temporală* - planificarea duratei activităților de formare;
- d) componenta *organizare* – categoria și numărul de audienți, responsabilii de delegarea acestora.

În baza planului, Institutul va elabora grafice de formare continuă (trimestrial/semestrial). Graficul reprezintă un sistem de activități de formare profesională continuă a profesioniștilor din sectorul justiției repartizate în timp. Graficul va suplimenta planul și va include următoarele componente definitorii, care vor determina și structura lui:

- a) componenta *formativă* – modul de distribuire a unităților de conținut/ modulelor și forma de activitate;
- b) componenta *acumulare* – numărul de ore alocate fiecărei forme de activitate;
- c) componenta *temporală* – planificarea în timp a activităților de formare cu stabilirea termenelor și duratei acestora;
- d) componenta *organizare* – categoria și numărul de audienți, responsabilii de organizarea activității și formatorul.

Unitățile de conținut/modulele și numărul de ore alocate acestora vor fi determinate de necesitățile de formare a profesioniștilor din sectorul justiției, identificate conform metodologiei Institutului. Planul va include o *notă introductivă*, care va descrie concepția formării profesionistului și finalitățile de studiu preconizate.

După gradul de obligativitate și posibilitatea de alegere, unitățile de conținut/modulele se vor clasifica în *obligatorii* și *opționale*.

1. Prima categorie va asigura traseul general de formare continuă al beneficiarului și va include un anumit număr de module sau/și unități de conținut (repartizate pe ore), pe care beneficiarul le va urma în mod *obligativ*. În această categorie se includ module sau/și unități de conținuturi ce rezultă din documentele strategice naționale sau/și internaționale³ și cele determinate de dinamica procesului legislativ național și internațional etc. Reieșind din caracterul și gradul lor de generalitate, categoria respectivă de module sau/și unități de conținut poate fi comună pentru curricula tuturor categoriilor de profesioniști, pentru anumite grupuri sau/și o anumită categorie de profesioniști.
2. Modulele sau/și unități de conținut *opționale* vor asigura traseul individual de formare al audientului dintr-o anumită categorie de profesioniști. Modulele și/sau unitățile de conținut la libera alegere, numărul cărora poate fi mult mai extins decât al celor obligatorii, se stabilesc în conformitate cu necesitățile de formare ale categoriei date de profesioniști.

Planurile de formare continuă vor fi coordonate cu instituția publică specializată (CSM, CSP, MJ) și/sau organizația profesională a categoriei respective de profesioniști și aprobate de Consiliul Institutului. Graficele instruirilor vor fi aprobate de către Directorul Institutului.

Planurile de formare continuă vor rămâne în vigoare pe parcursul unui an de studii. În cazuri excepționale și/sau impredictibile: adoptarea unei legi noi, a unui regulament, strategii naționale, a unei decizii sau a unui eveniment care poate avea efecte asupra activității profesionale a unor categorii de profesioniști, planurile vor putea fi modificate pe parcursul anului de către Directorul Institutului, cu aprobarea ulterioară de către Consiliul Institutului.

Selectarea, formarea și evaluarea formatorilor

Calitatea instruirii va fi asigurată de un corp didactic profesionist, care va forma rețeaua de formatori a Institutului. Profilul profesional al formatorului trebuie să dezvolte un set de cerințe și competențe compatibile cu statutul de formator al Institutului.

Institutul își va forma formatorii în domeniul metodologiei de instruire a adulților în primul an obligatoriu, ulterior – cel puțin odată la doi ani. Formatorii cu evaluări, pe segmentul abilităților didactice, de sub 80% vor fi formați suplimentar. În vederea asigurării instruirii semi-descentralizate, Institutul va elabora programe didactice și va forma formatori pentru instruirile descentralizate.

Personalul de instruire al INJ trebuie să beneficieze de formare continuă în domeniul dezvoltării aptitudinilor profesionale și al abilităților didactice, dar și în domeniul său de activitate și în domenii noi, de potențial interes pentru domeniul său. Formarea în domeniul limbilor străine, IT și drept internațional trebuie să constituie priorități în formarea formatorilor.

---

³ Din Opinia nr.4/2003 a CCJE și Opinia nr. 9/2006 privind rolul judecătorilor naționali în asigurarea unei aplicări efective a dreptului internațional și european s-ar putea desprinde ca domenii obligatorii de formare: limbile străine, IT, CEDO, dreptul UE etc.

Personalul de instruire nou recrutat, precum și formatorii care în urma evaluării anuale au obținut calificativul „satisfăcător” trebuie să fie obligați de a participa la sesiunile de formare a formatorilor organizate de INJ.

De asemenea, la formele de pregătire internațională, formatorii INJ trebuie să aibă prioritate, dată fiind posibilitatea acestora de diseminare a noțiunilor dobândite.

Totodată, creșterea calității formării continue impune crearea unor conexiuni directe și permanente între formatorii INJ pe un anumit domeniu, precum și formare continuă.

Evaluarea profesională a personalului didactic trebuie efectuată cel mult odată la 5 ani. Metodologia de evaluare a performanței formatorilor trebuie să includă criteriile și procedura de evaluare.

Proiectarea curriculară

În baza Planurilor de formare continuă și a Ghidului de elaborare a curriculumului, formatorii vor elabora curriculum-urile pentru fiecare seminar, atunci când activitatea de formare va avea o durată de cel puțin 5 zile sau urmează a fi desfășurate periodic. Curriculumul va descrie competențele beneficiarului, obiectivele de instruire, oferta de formare și perfecționare pentru un parcurs de formare. În baza curriculum-urilor și a graficelor se elaborează agenda pentru fiecare activitate de formare continuă. Activitățile de formare continuă cu o durată mai mică de 5 zile vor fi desfășurate exclusiv pe bază de Agendă desfășurată.

Curriculumul va include unitățile tematice stabilite în baza necesităților de formare a profesioniștilor, identificate pentru anul de studiu respectiv, în coordonare cu instituția publică specializată (CSM, CSP, MJ) și/sau organizația profesională a categoriei respective de profesioniști.

Fiecare profesionist își va identifica traseul anual de formare continuă în baza celor două documente (graficul și curriculumul/Agenda desfășurată, care vor fi plasate pe site-ul INJ), reieșind din caracterul obligatoriu sau opțional al modulelor de formare. Categoriile de profesioniști care beneficiază de formare continuă din surse bugetare vor fi delegați la modulele obligatorii de către CSM, CSP, MJ în mod obligatoriu. Liber profesioniștii din sectorul justiției își vor alege modulele în mod individual sau vor fi desemnați de organizațiile lor profesionale.

Căile de acces la formare continuă

Asigurarea accesului echitabil și transparent este esențială pentru eficiența oricărui program de formare continuă. Pentru ca profesioniștii din sectorul justiției să fie motivați să participe la activitățile de formare continuă, Institutul va asigura accesul echitabil și transparent la formarea continuă prin intermediul Intranetului, care va include:

1. ofertele curente de formare continuă: graficele pentru diferite categorii de profesioniști, numărul de locuri oferite de Institut, numărul de ore/zile oferite pentru fiecare activitate sau/și program, responsabilul INJ, formatorul etc.

2. istoricul participării beneficiarilor la formare continuă: date privind participarea profesionistului la activitățile de formare continuă în cadrul Institutului (tematicile, numărul de ore acumulat pe parcursul unu an etc.);

În cazul modulelor obligatorii, delegarea la activitățile de formare continuă organizate de Institut se face în mod obligatoriu.

În cazul modulelor opționale, utilizând Intranetul profesioniștii vor selecta activitățile de formare, care să corespundă necesităților de formare profesională personală sau/și ale instituției în care își exercită funcția și programul lor de activitate. Astfel, fiecare profesionist va avea posibilitatea să-și manifeste opțiunea asupra programului de formare propus, după care se va înscrie on-line direct pe pagina web a Institutului www.inj.md la activitățile de formare continuă. Ulterior, CSM, CSP, alte instituții publice și/sau organizații profesionale vor delega profesionistul conform solicitărilor la activitățile de formare continuă selectate de acesta și coordonate cu conducătorul său, pentru a se evita riscul perturbării activității instituției în care activează.

Profesioniștii care vor urma formări în bază contractuală se vor înscrie, de asemenea on-line în funcție de ofertele și disponibilitatea Institutului. Posibilitatea accederii la programele de pregătire continuă în bază contractuală, volumul și categoria activităților de formare continuă, precum și modul de acoperire a cheltuielilor de instruire vor fi reglementate prin lege. Guvernul RM urmează să elaboreze și să aprobe Regulamentul privind mijloacele speciale ale INJ, precum și Nomenclatorul serviciilor prestate contra plată.

Baza de date și criteriile de selecție

Intranetul INJ trebuie să ofere o procedură bine definită de selecție, pe baza unor criterii obiective. Pentru fiecare seminar programat se va întocmi o listă cu toți profesioniștii care au optat pentru acel seminar. În cazurile în care numărul de opțiuni depășește numărul locurilor disponibile pentru un seminar participanții pentru acest seminar se vor selecta după o serie de criterii de selecție, cum ar fi:

- ✓ numărul de seminare la care a participat anterior profesionistul, dându-se prioritate celor care nu au beneficiat de cursuri de formare în numărul de ore prevăzut de lege;
- ✓ specializarea profesionistului, urmând a se da preferință celor care își desfășoară activitatea în domeniul vizat de seminarul respectiv;
- ✓ alte criterii, specifice seminarului în cauză (ex.: cunoașterea limbii în care se desfășoară seminarul).

Criteriile de selecție urmează a fi precizate în cazul fiecărei liste de participanți, care se va publica pe pagina de Internet a INJ.

Forme de organizare și metode de formare continuă

Reieșind din obiectivele formării continue a profesioniștilor, implicarea lor în exercitarea activităților specifice profesiei și planurile lor de carieră, volumului de resurse bugetare alocate

Institutului, caracterul contractual al formării continue al unor categorii de profesioniști, resursele umane și materiale/logistice ale Institutului și adoptarea modelului semi-descentralizat de organizare a formării continue, minimumul necesar care ar asigura creșterea gradului de profesionalism al profesioniștilor juriști și ar asigura eficiența acestei forme de instruire este de cel puțin 40 de ore anual pentru judecători și procurori, pentru celelalte categorii de profesioniști minimumul fiind stabilit prin legile respective.

Planul de formare continuă elaborat de Institut trebuie să conțină activități de formare distribuite în cadrul minimumului de ore obligatorii prevăzut de lege pentru fiecare categorie de profesioniști, care presupun participarea beneficiarului la sesiunile tematice organizate de Institut. Sesiunile tematice pot avea o durată diferită, în dependență de numărul de ore alocate în planul de studii modulului/unității de conținut (de la 4 ore per zi până la 3-5 zile). În dependență de categoria de audienți, Institutul va utiliza următoarele forme de organizare a studiilor:

- ✓ *forma clasică*, care presupune prezența fizică a audientului și a formatorului în sala de clasă a Institutului;
- ✓ *învățământul la distanță*, care este o alternativă la învățământul clasic și reprezintă o formă flexibilă de organizare a activităților de instruire, concepută pentru profesioniștii care doresc să-și administreze propriul proces de instruire, urmând cursurile de formare continuă fără a-și întrerupe activitatea profesională. În acest scop Institutul va implementa o platformă electronică de instruire la distanță în calitate de mijloc de instruire și comunicare, o interfață între audienți și formatori, care va asigura continuitatea relației audient-formator după desfășurarea anumitor programe de pregătire profesională;
- ✓ *blended-learning* - o formă mixtă care îmbină elemente ale formei clasice de instruire cu e-learning-ul într-un coraport diferit, adaptat categoriei de audienți, formatori, resurse etc.

În vederea eficientizării activităților din sala de curs, formatorii ar trebui să posteze, anterior desfășurării activității, pe platforma ILIAS, materiale, surse bibliografice, teste și sarcini necesare studiului individual prealabil. Astfel, dispare necesitatea distribuirii unor materiale tipărite, chiar dacă acestea conțin informații relevante suplimentare față de ceea ce se prezintă în sala de studii. Lecturile prealabile permit organizarea unui număr mai mare de activități practice și aplicative, decât a celor teoretice și, în final, eficientizează formarea. Ca urmare, activitățile clasice implică mai activ participantul, formatorului revenindu-i mai mult rolul de ghid.

Continuitatea relației audient-formator după desfășurarea anumitor programe de pregătire profesională trebuie asigurată prin intermediul forumurilor de pe platforma de instruire *on-line*, în care oricine dintre persoanele care are acces poate posta întrebări și comentarii privind o anumită tematică concretă. Avantajele incontestabile ale acestor discuții sunt consolidarea cunoștințelor și deprinderilor obținute la cursurile anterioare și faptul că de răspunsurile formatorilor vor beneficia nu doar cei care au postat întrebarea/ lansat discuția, dar și întreg publicul care are acces la platformă.

Activitățile de formare continuă pot fi organizate sub forme active - seminar, dezbateri, discuții, studiu de caz, simulare de proces, întocmire de acte procesuale etc. Exploatarea sistemului *blended-learning* nu exclude cursurile teoretice, în special în cazul modulelor/unităților de conținut care sunt determinate de politici strategice naționale sau instituționale. Acestea pot fi

organizate atât sub forma clasică, cât și în regim on-line: prelegere-on-line, video-conferință, forme care oferă accesul în timp-real la informații de oriunde și oricând, exclud cheltuielile de deplasare și evită întreruperea activității profesionale curente, precum și implicarea concomitentă a unui număr mai mare de audienți.

Diversificarea formelor de organizare a formării continue corespunde modelului semi-descentralizat, permite realizarea formării prin intermediul resurselor fizice și virtuale și va contribui la creșterea gradului de accesibilitate la formarea continuă a profesioniștilor, a transparenței formării continue, la motivarea profesioniștilor de a se înscrie și acumula numărul de ore necesar, la reducerea costurilor formării continue și a resurselor logistice etc.

Mecanismul de evaluare a programelor de formare continuă

În scopul creșterii calității și eficienței programelor de formare continuă, adaptării lor continue la necesitățile de formare ale profesioniștilor, Institutul va măsura gradul de satisfacție al beneficiarilor săi prin următoarele modalități:

- *Evaluare individuală*, realizată prin intermediul chestionarelor de satisfacție a profesioniștilor participanți la formare continuă, focus grupurilor și a altor instrumente de măsurare a calității;
- *Evaluare instituțională*, realizată prin colectarea opiniilor sau completarea unor chestionare de eficiență de către autoritățile/instituțiile publice și asociațiile profesionale ale profesioniștilor ca beneficiari ai serviciului pus la dispoziție de Institut, ca rezultat al evaluării performanțelor sau promovării în funcție de către organele competente ale profesionistului etc.;
- *Evaluare externă*, realizată de experți externi, angajați să evalueze periodic calitatea formării continue realizată de Institut.

Institutul va utiliza informațiile acumulate pentru a îmbunătăți și perfecționa programele de formare continuă și modalitățile de organizare a acestora. Totodată, Institutul ar putea evalua aptitudinile practico-aplicative și cunoștințele teoretice ale participanților prin intermediul chestionarelor pre- și post-instruire, care permit ajustarea programului didactic pentru grupul respectiv, precum și evaluarea calității seminarului.

Monitorizarea formării continue

Intranetul Informativ al Institutului trebuie să asigure evidența participării profesionistului la activitățile de formare continuă, tematicile și numărul de ore acumulat anual și va oferi acces, în bază de parolă, la aceste date autorităților/instituțiilor publice și organizațiilor/uniunilor profesionale.

Monitorizarea formării continue va contribui la motivarea profesioniștilor de a participa la activitățile Institutului și de a acumula anual minimumul necesar de ore de formare profesională continuă.

VI. Analiza riscurilor și oportunităților implementării concepției

Implementarea prezentei Concepții depinde de o serie de factori, în primul rând de implicarea și dedicația personală a profesioniștilor din sectorul justiției și de voința fermă a autorităților/instituțiilor publice și a organizațiilor/uniunilor profesionale, în special de a-și asuma adoptarea și implementarea modificărilor legislative și a politicilor propuse în prezenta Concepție. Pot fi evidențiate următoarele riscuri majore cu care se asociază implementarea Concepției, dar și oportunități pentru evitarea ori diminuarea acestora:

Riscuri	Oportunități
❖ Rezistența la schimbare a actorilor implicați în formarea continuă. Datorită subestimării formării continue, evitării asumării responsabilității și cheltuielilor pentru formarea membrilor, organizațiile profesionale ar putea fi demotivate în vederea implementării Concepției.	➤ Modificarea actelor legislativ în vederea reglementării formării continue anuale a profesioniștilor în volumul stabilit prin legea categoriei respective de profesioniști.
❖ Audienții pot manifesta reticență dacă formarea continuă nu va fi relevantă pentru specificul activității pe care o desfășoară.	➤ Încheierea contractelor de colaborare dintre Institut și organizațiile profesionale, membrii cărora vor beneficia de formare continuă.
❖ În lipsa unor mecanisme de monitorizare a formării continue a unor categorii de profesioniști, ultimii nu vor fi motivați să urmeze programe de formare continuă;	➤ Elaborarea metodologiei de evaluare a necesităților și a programelor de formare continuă.
❖ Tergiversarea sau chiar refuzul modificării actelor legislativ ce reglementează activitatea profesioniștilor în vederea promovării obligativității formării lor continue anuale.	➤ Evaluarea prestației formatorului.
❖ Depășirea capacităților instituționale ale Institutului de organizare a formării continue și alocarea inadecvată a resurselor.	➤ Elaborarea unui mecanism legal de monitorizare a formării continue pentru toate categoriile de profesioniști în vederea motivării lor de a se înscrie la programele de formare continuă.
	➤ Preluarea inițiativei de către Ministerul Justiției pentru introducerea modificărilor în cadrul legislativ care reglementează activitatea profesioniștilor din sectorul justiției cu privire la obligativitatea formării lor continue anuale.
	➤ Extinderea capacităților instituționale ale Institutului (săli de studii, centru de resurse juridice etc.);
	➤ Finanțarea instruirii la distanță;
	➤ Alocarea mijloacelor financiare necesare perfecționării și gestionării bazei de date de evidență a întregului proces de formare continuă și a beneficiarilor, activitatea

formatorilor etc.

- ❖ Diversificarea categoriilor de profesioniști care urmează a fi formați de către Institut, atrage majorarea considerabilă a numărului de beneficiari, fapt care poate depăși capacitățile de organizare a formării continue, resurse umane (metodiști, formatori), materiale (săli de curs, materiale didactice, hotel etc.) și financiare;
- Elaborarea metodologiei de identificare a necesităților de formare ale profesioniștilor;
- Elaborarea planurilor de formare continuă, curriculum-urilor și altor documente didactice pentru fiecare categorie de profesioniști;
- Extinderea numărului de metodiști;
- Atragerea unui număr suplimentar de formatori.

VII. Lista actelor legislative și normative de relevanță ce urmează a fi modificate în contextul implementării Concepției

Pentru implementarea cu succes a prezentei Concepții, se impune modificarea unor acte legislative și normative în vigoare, după cum urmează:

1. Legea nr.152-XVI/08.06.2006 privind Institutul Național al Justiției;
2. Legea nr.544-XIII/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.
3. Legea nr.154/05.07.2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, care ar trebui să prevadă obligativitatea prezentării Institutului, de către Colegiul respectiv, a necesităților de formare continuă a judecătorilor, identificate în procesul evaluării performanțelor.
4. Legea nr.294-XVI/25.12.2008 cu privire la procuratură, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue a procurorilor în volum de 40 ore anual.
5. Legea nr.59/15.03.2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
6. Legea nr.8/14.02.2008 cu privire la probațiune, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
7. Legea nr.198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat;
8. Legea nr.1260/19.07.2002 cu privire la avocatură, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
9. Legea nr.1453/08.11.2002 cu privire la notariat, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
10. Legea nr.134-XVI/14.06.2007 cu privire la mediere, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;

11. Legea nr.113/17.06.2010 privind executorii judecătorești, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
12. Legea nr.149/29.06.2012 insolvențității, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
13. Legea nr.1086/23.06.2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
14. Legea nr.264/11.12.2008 privind autorizarea și plata interpreților și traducătorilor antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești, care ar trebui să reglementeze obligativitatea formării continue anual, durata/volumul acesteia;
15. Nomenclatorul lucrărilor efectuate și serviciilor prestate, contra plată, de Institutul Național al Justiției și tarifele acestora, precum și Regulamentul privind modul de formare și utilizare a mijloacelor speciale ale Institutului Național al Justiției, aprobarea prin Hotărâre de Guvern.

Propunerile concrete de modificare a actelor normative și legislative se vor formula de către instituțiile/organizațiile profesionale care vor beneficia de prevederile prezentei Concepții, având în vedere că acestea au competența de a se implica în perfecționarea cadrului normativ-legislativ care le reglementează activitatea.